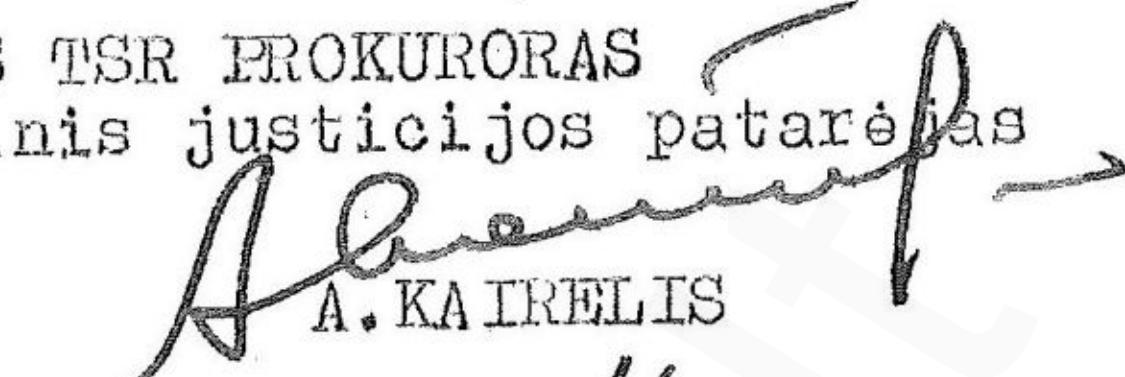

232

S U T I N K U

LIETUVOS TSR PROKURORAS
II klasės valstybinis justicijos patarėjas

A. KAIRELIS

1974 m. spalio mėn. 4 d.

N U T A R I M A S

(nutraukti baudžiamąją bylą)

Vilnius,

1974 m. spalio mėn. 1 d.

Valstybės saugumo komiteto prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos tardymo skyriaus vyr. tardytojas majoras VILIMAS, išnagrinėjęs baudžiamosios bylos Nr. 343 medžiagą, -

N U S T A Č I A U:

Baudžiamoji byla iškelta 1972 m. liepos mėn. 5 d. dėl antitarybinio turinio eilėraščių, parašytų ir platinamų ryšium su psichinio ligonio R. Kalantos nusizudymo 1972 m. gegužės mėn. 14 d. Kauno mieste faktų.

Kaip nustatyta parengtinio tardymo metu, ryšium su paminėtu įvykiu buvo platinami trys skirtingų turinių eilėraščiai. Platinimo eigoje eilėraščiai buvo naujai kuriami, pridedami atskiri žodžiai ar net ištisi posmai, klaidingai nusirašant, keičiamas jų turinys.

Eilėraščiuose liaupsinamas psichinis ligonis R. Kalanta, mėginama pavaizduoti jo nusizudymo faktą, kaip kovos prieš tarybinę santvarką atvejį, šmeižiama TSRS valstybinė santvarka, kviečiama kovoti prieš rusų tautybės asmenis.

(t.I, l.37, t.II, l.33, t.III, l.108)

1972 metų gegužės mėnesio pabaigoje ir birželio mėnesį eilėraščiai buvo platinami Kaune, o vėliau – iki 1973 m. vasaros – jie buvo platinami Šiauliuose, Klaipėdoje ir kai kuriuose respublikos rajonuose.

Parengtinio tardymo metu byloje buvo ištirta 17 eilėraščių platinimo atvejų. Siekiant nustatyti eilėraščio autorių ir platinimo aplinkybes – apklausti 98 liudytojai, kvotos organų darbuotojai paėmė paaiškinimus iš 77 asmenų, tačiau eilėraščių autoriaus nustatyti nepavyko.

Parengtinio tardymo metu buvo nustatyti 84 asmenys, gavę iš įvairių asmenų eilėraščius skaityti ir nusirašyti, o taip pat savo ruožtu davę jų kitiems. Apklausti byloje liudytojais ir savo pasiaiškinimuose nurodė, kad eilėraštį skaitė nerimtu, platino jį jaunuoliško žingeidumo vedami. Daugelis asmenų po supažindinimo eilėraščius sunaikino. Liudytojai A.PALIŠKIS ir E.JANUŠKIS parodė, kad R.VERKIS pateikė savo bendradarbiams eilėraštį susipažinti juoko formoje. Susipažinimo metu darbininkai tik pasijuokė iš naivaus eilėraščio turinio (t.I, l.183-185,189-190).

Liudytojai Z.KIŠKYTĖ, A.MATULEVIČIŪTĖ, J.BARANAUSKAITĖ, J.ŠEPUTYTĖ, Z.I.ŽVIKAITĖ, J.BAGOČIŪNAITĖ eilėraštį įvertino sekančiais: "...jokio tikslo platindama neturėjau... skaičiau eilėraštį nerimtu..."; "...aš žinojau, kad iš eilėraščio turinio bendradarbės tik pasijuoks..."; "...skaitydama jį juokingu ir nepagalvojusi apie tai, kad tai gali būti nusikalstama, aš daviau jį paskaityti...", "...skaičiau, kad čia nieko nusikalstamo nėra, nes eilėraštis labai vaikiškas...", "...daviau skaityti savo draugėms ir bendradarbėms todėl, kad jo turinį skaičiau naiviu..."; "...eilėraštį laikiau naiviu ir apie tai, kad šiuo atveju darau kokį nors nusižengimą, net nepagalvojau..." (t.I, l.208,214,224,234,246,252).

Analogiškai eilėraščių turinys buvo įvertintas ir kitų asmenų (t.I, l.12, t.II, l.39).

Išnagrinėjus byloje nustatytas eilėraščių platini-
mo aplinkybes bei surinktus įrodymus apie asmenis, kurie tą
eilėraščių platino, pagrindo patraukti ką nors iš jų baudžia-
mojon atsakomybėn nėra, nes nei vieno veiksmuose nenustaty-
tas tikslas pakirsti ar susilpninti Tarybų valdžią. 1974 m.
liepos mėn. 19-24 d. nutarimais iškelti jų atžvilgiu baudžia-
mąją bylą atsisakyta. Išskirta iš bylos medžiaga perduota
vietiniams valstybės saugumo organams dėl galimų profilak-
tinio ir visuomeninio pobūdžio priemonių taikymo.

(b.t. I 1. 5-9, 159-160, 197-199, 240-242, 289-290, t. II
1.1-3, 83-84, 102-103, 117-118, 134-135, t. III 1.)

Kuomet 1972 m. gegužės mėn. 14 d. Kaune susidegino
psichinis ligonis R. Kalanta, atskiri asmenys tą faktą mągi-
no pavaizduoti kaip protesto prieš tarybinę santvarką atve-
jį. Ryšium su šiuo faktu buvo iškelta baudžiamoji byla. Ištty-
rus nusižudymo aplinkybes, buvo įrodyta, kad R. Kalanta jokia
nacionalistine ar antitarybine veikla neužsiiminėjo, nusižu-
dė psichinės ligos išdavoje. Po R. Kalantos nusižudymo grupė
chuliganiškai nusiteikusių jaunuolių organizavo Kaune grupi-
nius veiksmus, šiurkščiai pažeidžiančius viešąją tvarką. Už
tai jie buvo patraukti baudžiamojon atsakomybėn. Kad šie jų
veiksmai būtų nukreipti prieš tarybinę santvarką byloje ne-
nustatyta.

(t. III b.l. 175-178, 179-189)

Neįprastas R. Kalantos nusižudymo būdas ir šie gru-
pės jaunuolių veiksmai sukėlė tam tikrą žingeidumą nepilna-
mečių ir nedidelį išsimokslinimą turinčių jaunuolių tarpe.
Tai sudarė sąlygas eilėraščių apie R. Kalantą parašymui ir
platinimui. Daugumas platinusių eilėraščių asmenų neturi vi-
durinio išsilavinimo, dalis jų buvo nepilnamečiai. Įvairūs
eilėraščių variantai buvo sukurti platinimo eigoje, pridė-
dant atskirus žodžius, klaidingai nusirašant eilėraščių teks-
tus. Sutinkamai su ekspertų išvada asmuo ar asmenys, parašę
eilėraščių tekstą, jokių įgūdžių eilėraščių rašyme neturi.

(t. III b.l. 190-206)

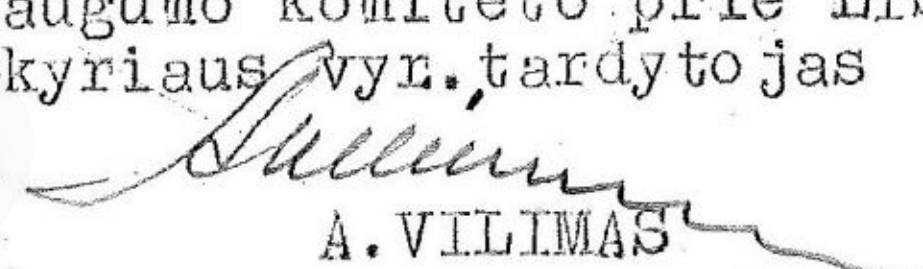
Nuo eilėraščių parašymo momento praėjo daugiau kaip du metai. Auklėjamojo darbo išdavoje atsilikusiajai jaunimo daliai pilnai buvo išaiškinti ir teisingai įvertinti faktai dėl R. Kalantos susideginimo ir grupinių jaunimo veiksmų Kaune. Šiuo metu eilėraščiai toliau nebeplatunami. Tokiu būdu, nurodytų eilėraščių autoriaus (autorų) padaryta veika dėl aplinkybių pasikeitimo neteko pavojingos visuomenei veikos pobūdžio.

Imdamas dėmesį išdėstyta ir vadovaudamasis Lietuvos TSR BPK 233 straipsnio 1 punktu, -

N U T A R I A U:

Baudžiamąją bylą Nr. 343, iškeltą 1972 m. liepos mėn. 5 d. dėl antitarybinio turinio eilėraščių parašymo ir platinimo, nutraukti Lietuvos TSR BPK 6 straipsnio pagrindu, t.y. netekus šiai veikai dėl aplinkybių pasikeitimo pavojingos visuomenei veikos pobūdžio.

Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
tardymo skyriaus vyr. tardytojas
majoras

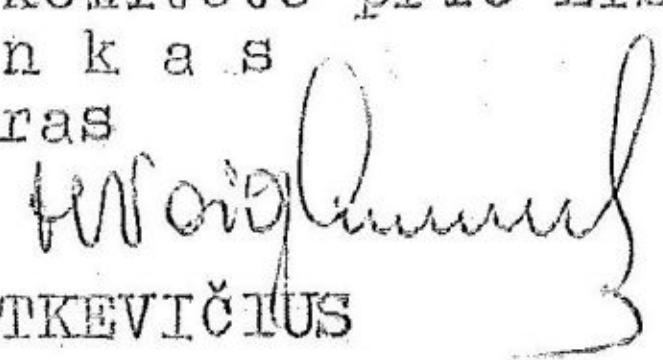

A. VILIMAS

SUTINKA -

Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
tardymo skyriaus viršininko pavaduotojas
papulkininkis

V. KAŽYS

 Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
p i r m i n i n k a s
generolas majoras

J. PETKEVIČIUS